

Шимечко О.С.

ТОВ «Медичний центр «Життя-Київ»

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ З ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ КРАЩИХ ПРАКТИК ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ В РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНОЇ ПОЛІТИКИ У ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

У статті зазначено, що сучасні виклики, з якими зустрічається система охорони здоров'я, потребують впровадження інноваційних підходів до державного управління цією сферою. Особливо це актуально для України, яка в умовах війни з РФ зустрічається не лише з проблемами забезпечення медичної допомоги, а й з необхідністю відновлення системи охорони здоров'я в післявоєнний період. Потреба у швидкому реагуванні на виклики, пов'язані зі збільшенням поранених, поширенням інфекційних захворювань, забезпеченням реабілітаційної допомоги, вимагає впровадження новітніх технологій, адаптованих до реалій сучасності.

Обґрунтовано, що інноваційні рішення стають ключовими для забезпечення доступу до якісної медицини навіть у найскладніших умовах. Досвід зарубіжних країн демонструє успішність застосування інновацій у сфері охорони здоров'я, цифрових платформ для управління медичними послугами, автоматизації процесів діагностики та лікування. В умовах війни ці приклади стають особливо важливими для України, адже адаптація міжнародного досвіду до вітчизняних умов може суттєво підвищити ефективність медичної допомоги.

Встановлено, що дослідження перспективних інноваційних рішень дозволяє не лише підвищити якість послуг, але й оптимізувати використання ресурсів, які часто є обмеженими у кризових ситуаціях. Окрім теоретичного обґрунтування, акцент зроблено на практичних аспектах застосування інновацій, які вже довели свою ефективність у країнах із розвинутими медичними системами. Особлива увага зосереджена на необхідності розробки рішень, які відповідатимуть потребам України як у воєнний, так і у післявоєнний період, що вимагає гнучкості та оперативності в процесі адаптації до нових умов.

З'ясовано, що сучасні процеси глобальних економічних змін і війна з РФ визначають нагальну необхідність розробки і впровадження інноваційних рішень у державне управління у сфері охорони здоров'я. В умовах геополітичної нестабільності, спричиненої агресією так званих сусідів, система охорони здоров'я України зустрічається з новими викликами, які потребують термінових і ефективних рішень. Ключовими аспектами є забезпечення медичних установ національним обладнанням, ліками та інноваційними технологіями, що сприятимуть автономії від зовнішніх постачальників і підвищенню національної безпеки.

Ключові слова: інноваційні підходи, імплементація, зарубіжний досвід, реалізація, державна політика, галузь охорони здоров'я, національна безпека.

Постановка проблеми. Необхідність пошуку та вироблення перспективних інноваційних рішень у державному управлінні в сфері охорони здоров'я обумовлена загальними тенденціями інтенсивного впровадження цифрових, регуляторних, організаційних у цій сфері інновацій. В Україні спостерігається активне впровадження таких інновацій, що стає важливою складовою процесу адаптації системи охорони здоров'я до сучасних викликів. На рівні державного управління розробляються нові механізми регулювання, які включають цифровізацію медичних послуг, реформи в організаційних процесах у сфері охорони

здоров'я та інтеграцію міжнародного досвіду для підвищення ефективності.

Один з основних напрямків інновацій у медицині – це цифровізація, що включає використання електронних медичних записів, дистанційного моніторингу здоров'я пацієнтів. Зазначене дозволяє не тільки скоротити витрати на медичне обслуговування, але й підвищити доступність медичних послуг, зокрема для малодоступних і віддалених регіонів України. Однією з основних проблем є імпортозаміщення у сферах виробництва та постачання медичної техніки, фармацевтичних субстанцій [4]. Під час бойових дій значно

ускладнився доступ до зовнішніх постачальників, що підштовхує до необхідності розвитку вітчизняних виробників і зміцнення національної індустрії в галузі охорони здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Україні розкрито в наукових працях провідних учених, а саме С. Домбровської, О. Крюкова, М. Латиніна, В. Майбороди, С. Майстро, В. Малиновського, Н. Нижник, В. Олуйка, Я. Радиша, В. Токовенко. У сфері інноваційного розвитку системи охорони здоров'я України працюють такі науковці, як Д. Дячук, директор Державної наукової установи «Центр інноваційних технологій охорони здоров'я», що займається дослідженнями, спрямованими на впровадження новітніх технологій у медичну галузь.

Також варто відзначити праці Г. Нерсесяна, який бере участь у розробці інноваційних підходів до управління закладами охорони здоров'я. Дослідник робить вагомий внесок у розвиток інноваційних підходів до державного управління в сфері охорони здоров'я України. Удосконаленню й розвитку національної системи охорони здоров'я присвятили свої праці такі вчені, як С. Вавренюк, М. Зубалій, Т. Круцевич, А. Куц, Р. Раєвський, С. Сінгаєвський. Однак, питанням інноваційних підходів з імплементації кращих практик зарубіжного досвіду в реалізації державної соціально-гуманітарної політики у галузі охорони здоров'я на сучасному етапі війни з РФ присвячено недостатня кількість наукових праць.

Постановка завдання. Метою статті є обґрунтування імплементації кращих практик зарубіжного досвіду реалізації державної соціально-гуманітарної політики у галузі охорони здоров'я.

Виклад основного матеріалу. В Україні існує значний потенціал для створення нових виробничих потужностей, здатних замінити імпорт, а також для модернізації наявних підприємств у медичній сфері. У цьому контексті важливо сприяти розвитку інноваційних рішень, орієнтованих на національні ресурси та можливості. Це включає в себе не тільки виробництво медичних препаратів і техніки, але й розвиток логістичних схем, здатних забезпечити ефективну доставку продукції на різні рівні медичних установ. Політика імпортозаміщення має бути підтримана через інвестиційні програми, спеціалізовані гранти для підприємств та впровадження нових моделей співпраці між державними та приватними секторами.

Одним з інструментів для досягнення цих цілей є впровадження цифрових технологій

у сферу охорони здоров'я. Оцифрування медичних послуг, створення інтегрованих інформаційних систем, що з'єднують лікарні, аптеки, медичні лабораторії та постачальників, допоможе значно підвищити ефективність медичної сфери та знизити залежність від зовнішніх постачальників [6]. Водночас, це сприятиме оптимізації витрат, полегшить управління ресурсами і надасть медичним установам доступ до новітніх технологій у сфері діагностики та лікування, що має вирішальне значення в умовах воєнного стану.

Одним з прикладів є використання телемедицини та дистанційних консультацій для зниження навантаження на лікарні та поліклініки, що стало необхідним через обмежені ресурси в умовах пандемії. Ці інновації можуть стати основою для подальших реформ у системі охорони здоров'я, спрямованих на забезпечення стійкості та ефективності системи охорони здоров'я в майбутньому. Однією з найбільш вагомих реформ в Україні, що сприяє інноваційним змінам у сфері охорони здоров'я, є реформа системи первинної медичної допомоги, започаткована у 2018 році. Завдяки впровадженню принципу «гроші йдуть за пацієнтом», реформа дозволила зробити медичні послуги більш доступними та орієнтованими на потреби населення. Впровадження електронних медичних карт та цифрових платформ дозволило значно спростити процес надання медичних послуг, зменшити бюрократичні перепони і скоротити час на отримання медичної допомоги.

Зазначене стало важливим кроком до створення ефективної та прозорої системи охорони здоров'я, що відповідає вимогам сучасності і має потенціал для подальшого розвитку. Впровадження інноваційних рішень в охорону здоров'я України є ключовим фактором для забезпечення доступу до якісної медичної допомоги, підвищення її ефективності та зниження витрат на лікування. Управлінські рішення повинні охоплювати всі рівні медичних послуг, починаючи від первинної медичної допомоги і завершуючи лікуванням складних захворювань, що вимагають використання новітніх медичних технологій.

Загалом значення інновацій у сфері охорони здоров'я в Україні обумовлене необхідністю розробки нових, удосконалених підходів до лікування та профілактики захворювань, покращення взаємодії між державними установами, медичними закладами та громадянами [2]. Це має важливе значення для підвищення доступності медичних послуг, підвищення рівня життя громадян, розвитку технологій і компетенцій у медичній сфері,

а також для зміцнення системи охорони здоров'я в цілому. В умовах сучасних викликів, зокрема війни та економічних труднощів, інновації стають основою для адаптації медичних установ до нових реалій, покращення медичного обладнання та запровадження сучасних технологій для забезпечення належного рівня медичних послуг.

Інновації служать досягненню суспільно корисних цілей, зокрема покращення ефективності медичних послуг, надання високоякісної медичної допомоги, зниження витрат на охорону здоров'я та покращення здоров'я нації в цілому. В Україні важливим аспектом інновацій у сфері охорони здоров'я є розробка законодавчих ініціатив, спрямованих на правову регламентацію нововведень та удосконалення медичної сфери [8]. В Україні активно запроваджуються реформи, спрямовані на цифровізацію медичних послуг, підвищення кваліфікації медичних працівників, впровадження нових стандартів лікування, що відповідають викликам сьогодення.

Створювані, тестовані та впроваджені нині в зарубіжних країнах інновації у сфері охорони здоров'я, включаючи цифрові інновації здебільшого акцентуються на боротьбі з онкологічними та інфекційними захворюваннями. Сюди також належить створення методів діагностики і терапії генетичних порушень, розвиток кіберфізичних систем та цифрових діагностичних технологій. Законодавче регулювання в цій сфері на сьогодні в багатьох країнах має значні прогалини, що є загальною проблемою для держав усього світу. В деяких країнах, хоча певні аспекти регулювання вдосконалюються, загальний підхід до правового забезпечення інновацій у сфері охорони здоров'я залишається недостатнім.

В Україні також спостерігається спроба адаптувати правову базу до нових технологій в охороні здоров'я, але проблеми з її вдосконаленням та регулюванням залишаються актуальними [3]. Зокрема, для успішного впровадження цифрових медичних рішень вкрай важливо створити чітку правову основу, яка б включала правила захисту персональних даних пацієнтів, регулювання роботи телемедицини, а також взаємодії різних інноваційних технологій у рамках національної медичної системи. Проблеми з затвердженням відповідних законодавчих актів у багатьох випадках призводять до того, що інновації впроваджуються швидше, ніж нормативно-правова база встигає їх охопити.

Наприклад, у США активно підтримують інновації в сфері біомедицини та фармацевтики,

агентство з продовольства і медикаментів є одним із основних регулюючих органів, яке активно працює над тестуванням та впровадженням нових ліків і медичних пристроїв на ринок. Для України дуже важливим є створення аналогічної системи швидкого тестування та впровадження інноваційних ліків і медичних технологій, що дозволить підвищити якість медичних послуг та забезпечити пацієнтів новітніми препаратами та техніками. Крім того, існує значна увага до прав пацієнтів у контексті транснаціональних медичних послуг. Враховуючи постійний розвиток цифрових інновацій, важливою частиною є регулювання, яке дозволяє зберегти баланс між технологічними досягненнями та правами громадян на медичне обслуговування, зокрема в міжнародному контексті.

Інновації у галузі охорони здоров'я в європейських країнах, зокрема у Франції, активно спрямовані на модернізацію швидкої медичної допомоги та покращення доступності медичних послуг. Одним із пріоритетних напрямків є розвиток цифрових технологій у медицині, таких як телемедицина та інтеграція штучного інтелекту в медичні процеси [1]. Для підвищення конкурентоспроможності французьких підприємств та сприяння сталому розвитку екосистеми охорони здоров'я, уряд Франції реалізує підхід, орієнтований на розвиток стратегічних технологічних галузей. Одними з таких напрямків є біотерапія, біомодельовання та цифрове охорону здоров'я.

Зазначене співробітництво між урядом та зацікавленими сторонами в галузі досліджень та промисловості створює сприятливі умови для зростання інновацій у медичній сфері, що в свою чергу забезпечує сталий розвиток французької медичної системи в умовах цифровізації. Франція активно працює над вдосконаленням правового регулювання у сфері інновацій в охороні здоров'я. Водночас, потрібно продовжити роботу над створенням єдиної всеосяжної правової структури, яка забезпечить більш ефективне управління та інтеграцію нових технологій у систему охорони здоров'я.

Згідно з нашим концептом, інноваційності рішення у сфері охорони здоров'я притаманні суттєві ознаки, через які така інноваційність і повинна визначатися та підтверджуватись. Важливою ознакою є наявність у рішення прикладного компонента, що характеризується потенціалами для покращення та виробництва суспільного блага та вигоди. Це передбачає, що впровадження інновації повинно призвести до обґрунтованого покра-

шення ситуації у сфері охорони здоров'я, зокрема у вигляді покращення якості послуг або доступності для пацієнтів. Інноваційне рішення має бути реально існуючим продуктом, методом або технологією, що здатні бути впровадженими у реальну практику. Важливою характеристикою є також відтворюваність цього рішення, тобто можливість його повторного використання чи масштабування.

Інноваційне рішення повинно бути спрямованим на досягнення довгострокових цілей у діяльності в рамках галузі охорони здоров'я, а також на загальне покращення ефективності системи. Це відображає економічну ефективність інновацій, адже нові ідеї мають здатність підвищити економічну ефективність у сфері охорони здоров'я, наприклад, завдяки зниженню витрат чи підвищенню якості обслуговування.

Інновації у сфері охорони здоров'я мають певні особливості, пов'язані з правовідносинами та умовами, в які вони впроваджуються, зазначені інновації залежать від того, до якого процесу вони відносяться [5]. Це може бути процес публічного управління у сфері охорони здоров'я, процес нагляду та контролю у сфері охорони здоров'я, включаючи оцінки якості та безпеки, процес регуляторний у сфері охорони здоров'я, процес корпоративного приватного управління у сфері охорони здоров'я, діагностичний процес, лікувальний процес, профілактичний процес, медико-відновлювальний та медико-соціальний процес, у тому числі лікувально-фізкультурний процес, фармацевтичний процес.

Окрім того, це може бути процес розроблення, тестування, забезпечення, впровадження, застосування та контролю медичної техніки. Враховуючи всі ці фактори, слід зауважити, що кожен з цих процесів потребує більш детального казуального розпису ознак, що не входить до завдань нашого дослідження. Водночас важливо відзначити, що кожен процес інновацій потребує специфічних підходів та методів правового регулювання для забезпечення ефективності та безпеки. Аналіз зарубіжного досвіду правового регулювання інновацій у сфері охорони здоров'я дозволив зробити висновок, що в законодавствах США та Франції регулювання таких інновацій розвинене більш ефективно, ніж у нормативно-правовому полі нашої держави. Зокрема, це стосується регулювання інновацій у сфері охорони здоров'я, що дозволяє забезпечити більш оперативну адаптацію новітніх технологій та підходів у системі охорони здоров'я.

Особливо важливим є те, що зарубіжний досвід правового регулювання та впровадження

інновацій у сферу охорони здоров'я міг би бути адаптований та застосований у вітчизняній практиці [7]. Для цього необхідно врахувати не тільки юридичні аспекти, а й технічні та організаційні нюанси, що дозволять максимально ефективно впроваджувати інновації в українську медичну систему. Крім того, важливим є процес адаптації зарубіжного досвіду до вітчизняних умов, що передбачає коригування правових норм з урахуванням специфіки української системи охорони здоров'я та потреб національної економіки.

Тому ефективне правове регулювання інновацій є ключовим фактором для успішного розвитку медичних технологій і надання високоякісних медичних послуг, а імплементація зарубіжного досвіду може допомогти створити більш прогресивне та гнучке законодавство, яке відповідатиме вимогам часу та сприятиме подальшому розвитку сфери охорони здоров'я в Україні. В Україні важливо не лише розробити правове забезпечення для медичних інновацій, але й створити систему, яка забезпечить безпеку впровадження нових технологій, їх відповідність високим стандартам якості та безпеки для пацієнтів.

Висновки. Інновації відіграють важливу роль у підвищенні якості медичних послуг та ефективності роботи системи охорони здоров'я загалом. Інновації, що стосуються публічного управління, регулювання, діагностики, лікування та профілактики, потребують чітко прописаних правових норм для забезпечення їх ефективного впровадження. В Україні, враховуючи сучасні умови та потреби, необхідно розробити і впровадити систему регулювання, яка б враховувала специфіку національної охорони здоров'я і потреби населення. Зарубіжний досвід демонструє високу ефективність регулювання інновацій у сфері охорони здоров'я, зокрема через застосування передбачуваних, прогнозованих моделей, отже такі практики можуть бути адаптовані й до української реальності.

Для України адаптація досвіду провідних країн у регулюванні інновацій у сфері охорони здоров'я є важливим кроком для підвищення ефективності національної медичної системи. Впровадження таких стандартів дозволить створити сприятливі умови для розвитку медичних технологій, стимулювати інвестиції в медичну галузь і забезпечити доступ до якісних медичних послуг для громадян. Для успішної реалізації цієї стратегії необхідно врахувати не лише досвід інших країн, а й специфіку українських реалій, щоб ефективно впровадити інновації для максимальних результатів для розвитку національної системи охорони здоров'я.

Список літератури:

1. Лібанова Е.М., Гладун О.М., Лісогор Л.С., Ткаченко Л.Г., Ковтун Н.В. Вимірювання якості життя в Україні. Київ, 2013. 48 с.
2. Ліфінцев О.В. Принципи здійснення контролю у сфері охорони здоров'я. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2015. Вип. 3-2. Т. 1. С. 156-159.
3. Майоров О.Ю., Худошина О.В., Горбань А.Є. та ін. Оцінка діяльності закладів охорони здоров'я по стандартам акредитації: метод. рекомендації. К. 2015. 220 с.
4. Марова С.Ф., Вовк С.М. Участь приватного сектору в капіталі державних установ охорони здоров'я. *Молодий вчений*. 2017. № 7. С. 352-356.
5. Надюк З.О., Сенюк Ю.І. Сучасна державна політика у сфері охорони здоров'я: аналіз реформування системи. *Право та державне управління*, 2020. №2. С. 211-220. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2020/34.pdf (дата звернення: 10.02.2025).
6. Парубчак І.О., Балашов А.М. Державне регулювання в системі надання послуг з оздоровлення та відновлення здоров'я населення в мережі рекреаційно-курортних закладів України. *Публічне управління та адміністрування*. 2021. Вип. 21. С. 68-71.
7. Рингач Н.О. Громадське здоров'я як чинник національної безпеки: монографія. Київ: НАДУ. 2009. 296 с.
8. Рожков Г.С. Державний контроль і нагляд в сфері охорони здоров'я. *Теорія та практика державного управління*. 2009. № 3. С. 1-5.

Shymechko O.S. INNOVATIVE APPROACHES TO IMPLEMENTING BEST PRACTICES OF FOREIGN EXPERIENCE IN THE IMPLEMENTATION OF STATE SOCIAL AND HUMANITARIAN POLICY IN THE FIELD OF HEALTHCARE

The article states that the modern challenges facing the healthcare system require the implementation of innovative approaches to public administration in this area. This is especially relevant for Ukraine, which, in the conditions of the war with the Russian Federation, is faced not only with the problems of providing medical care, but also with the need to restore the healthcare system in the post-war period. The need for a rapid response to the challenges associated with the increase in the number of wounded, the spread of infectious diseases, and the provision of rehabilitation care requires the implementation of the latest technologies adapted to the realities of modern times.

It is substantiated that innovative solutions are becoming key to ensuring access to quality medicine even in the most difficult conditions. The experience of foreign countries demonstrates the success of the application of innovations in the healthcare sector, in particular telemedicine, digital platforms for managing medical services, and automation of diagnostic and treatment processes. In conditions of war, these examples become especially important for Ukraine, because the adaptation of international experience to domestic conditions can significantly increase the effectiveness of medical care.

It has been established that the study of promising innovative solutions allows not only to improve the quality of services, but also to optimize the use of resources, which are often limited in crisis situations. In addition to theoretical justification, emphasis is placed on the practical aspects of the application of innovations that have already proven their effectiveness in countries with developed medical systems. Particular attention is focused on the need to develop solutions that will meet the needs of Ukraine both in the war and in the post-war period, which requires flexibility and efficiency in the process of adaptation to new conditions.

It has been found that the current processes of global economic changes and the war with the Russian Federation determine the urgent need to develop and implement innovative solutions in public administration in the field of health care. In conditions of geopolitical instability caused by the aggression of the so-called neighbors, the health care system of Ukraine is facing new challenges that require urgent and effective solutions. Key aspects are providing medical institutions with national equipment, medicines and innovative technologies that will contribute to autonomy from external suppliers and increase national security.

Key words: *innovative approaches, implementation, foreign experience, realization, state policy, healthcare sector, national security.*